

อุปัชฌาย์

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : คำถามเรื่อง “ความหมาย”

กราบนมัสการท่านอาจารย์ครับ กระผมอ่านประวัติพ่อแม่ครูอาจารย์แล้วอยากทราบถึง
ถึงความหมายของ

๑. พระอุปัชฌาย์

๒. พระกรรมวาจาจารย์

๓. พระอนุสาวนาจารย์

ขอท่านอาจารย์เมตตาอธิบายความหมายด้วยครับ

ตอบ : นี่เขาพูดถึงเรื่องอธิบายความหมายนะ ได้กรณีนี้ถ้าพูดถึงคนเป็นเฉพาะส่วนบุคคล ถ้า
ส่วนบุคคลไม่เข้าใจคำว่า “อุปัชฌาย์ กรรมวาจาจารย์ อนุสาวนาจารย์” แสดงว่าไม่เคยบวช แต่
ถ้าเป็นโดยปัญหานี้มันเป็นปัญหาพื้นฐาน มันเป็นความรู้พื้นฐานของชาวพุทธ ถ้าชาวพุทธ ๓
คำนี้เขารู้จักกันหมดแล้วแหละ ถ้ารู้จักเพราะอะไร เพราะเขาเคยบวช

คำว่า “เคยบวช” เวลาบวชต้องมีพระอุปัชฌาย์ เพราะอุปัชฌาย์บวชให้มาเป็นพระ
พระกรรมวาจาจารย์ พระอนุสาวนาจารย์เป็นคู่สวด สิ่งนี้ถ้าใครเคยบวชแล้วเรื่องอย่างนี้จะ
เข้าใจ แล้วพระพุทธศาสนาตั้งแต่สุโขทัยมาก็มีการบวชการเรียนมาตลอด ถ้าการบวชการเรียน
มาตลอด ๓ คำนี้มันเป็นคำเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธ

ถ้าผู้ถามเขียนมาอย่างนี้แสดงว่าผู้ถามไม่เคยบวช ถ้าไม่เคยบวชนะ ไม่เคยบวชแล้ว เขาบอกว่าเวลาเขาไปอ่านประวัติครูบาอาจารย์ไป อ่านประวัติของครูบาอาจารย์แล้ว ใ้ ๓ คำ นี่มันอยากรู้

ถ้าอยากรู้ละ ๓ คำนี้ถ้าเป็นของครูบาอาจารย์ละ ๓ คำนี้ อย่างเช่นพ่อแม่ครูจารย์มหา บัว ว่าอย่างนั้นเลย เวลาท่านเขียนประวัติหลวงปู่มั่น แล้วหลวงปู่มั่นเวลาท่านเคารพศาสดา

“เคารพศาสดา” คำนี้มันมีที่มาที่ไป ถ้ามันมีที่มาที่ไปแล้ว ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ อย่างเช่น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ แล้วถ้าครูบาอาจารย์ท่านกราบธรรมๆ เวลากราบธรรมมันมีที่มาที่ไป

ดูสิ ดูทางโลก เหมือนเพชร บ่อน้ำมันดิบ มันมาจากไหนละ มันมาจากเหมือง มาจาก บ่อน้ำมันไซ้ใหม่ ใ้นี้ก็เหมือนกัน ศาสนาพุทธมาจากไหนละ ว่าอย่างนั้นเลยนะ พระพุทธศาสนา มันมาจากไหน พระพุทธศาสนา มาจากไหน

เวลาพระพุทธศาสนา มาจากไหน ใ้เราเนี้ เรามีศรัทธามีความเชื่อ แต่ครูบาอาจารย์ ของเราท่านประพฤติปฏิบัติด้วยชีวิตของท่านนะ แล้วเวลาหลวงตาท่านบรรลุนิพพาน ท่านกราบ แล้วกราบแล้ว กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนะ หลวงปู่มั่นท่านบอกว่า หลวงตาท่านเป็นพระอุปัฏฐาก เวลาจะไปพักที่ไหนนะ ถ้ามีหนังสือวางอยู่เสมอ เช่น กุฎิพระโดยทั่วไป หนังสือจะกองอยู่กับเรา ไซ้ใหม่ ท่านบอกท่านไม่ยอม ท่านต้องรื้อหนังสือยกให้สูงขึ้น ท่านบอกว่าตัวอักษร อักษร ตัวอักษรมันสี่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ ท่านเคารพขนาดนั้นนะ เวลา ความเคารพ เคารพจากหัวใจ

อย่างเช่นเรารักพ่อรักแม่ พ่อแม่เราเป็นพ่อแม่ที่ดี เรารักพ่อรักแม่เรา ความรักอันนั้นพูด ออกมาได้เลยนะ ความเคารพบูชาเนี้มันพูดออกมาไม่ได้เลย แต่ถ้าเวลาจะให้จินตนาการ เขียนออกมาเป็นหนังสือ เป็นประวัติต่างๆ อันนั้นอีกเรื่องหนึ่งนะ แต่ความผูกพันหัวใจ เวลา

เคารพบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไฉ่ไฮ้! มันสุดยอด แล้วถ้าครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมา ฉะนั้น ด้วยน้ำใจอันนั้น ด้วยความเคารพบูชาอันนั้น มันถึงคำว่า “อุปัชฌาย์”

เราจะบอก “อุปัชฌาย์” มันก็มาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วไป เทศน์บัญญัติศีลย์ พอบัญญัติศีลย์ขอพรรษา ใครเป็นคนบวชให้

อุปัชฌาย์คือพ่อ เวลาเป็นพ่อเป็นแม่ไง เวลาเป็นพ่อแม่ พ่อแม่คลอดลูกออกมา คือ คลอดลูก คลอดพระออกมา ถ้าไม่มีอุปัชฌาย์ เราจะบวชพระได้อย่างไร เราจะบวชอย่างไร

ที่นี่เพียงแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเป็นอุปัชฌาย์องค์แรก ท่านเป็น ศาสดาด้วย ท่านเป็นคนบวชให้ เอหิภิกขุ เอหิภิกขุท่านเป็นคนบวชให้ บวชให้พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นองค์แรก แล้วก็บวชให้ปัญจวัคคีย์ บวชให้ยสะ

ด้วยเอหิภิกขุ “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ศาสดาผู้ที่เป็นเจ้าของ ศาสนาอนุญาต” ก็เป็นภิกษุมาๆ นี่มาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกอย่างมาจาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดุสิต เวลาสวดปาฏิโมกข์ เวลาบัญญัติธรรมวินัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้กระทำเอง เป็นผู้กระทำเองทั้งนั้นนะ

ที่นี่พอพระมันมากขึ้น พอพระมากขึ้นไซ้ใหม่ พอมากขึ้น แบ่งเบาภาระองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ถึงไตรสรณคมน์ ให้ถึงไตรสรณคมน์ไซ้ใหม่ ให้เป็นผู้บวช แล้วพอพระภิกษุมากขึ้นอีก พอมากขึ้นอีกก็บัญญัติจตุตถกรรม พิธีกรรม สังฆกรรมฯ วิธีการบวช วิธีการบวชต้องมีอุปัชฌาย์

ที่นี่อุปัชฌาย์ เขาเรียกว่าพระอุปัชฌาย์ฯ พระอุปัชฌาย์นี่นะ โดยธรรมวินัยนะ ภิกษุ เป็นผู้ฉลาด ๑๐ พรรษาขึ้นเป็นอุปัชฌาย์โดยอัตโนมัติ โดยธรรมชาตินะ โดยธรรมวินัยไม่ใช่โดย ธรรมชาติ โดยธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภิกษุองค์ใดเป็นผู้บวช ๑๐ พรรษา ๑๐ พรรษาขึ้นไปแล้วเป็นผู้ฉลาด เป็นผู้ฉลาด เป็นผู้ทำให้ชั่วได้ ให้สั่งสอนได้ ให้นิสัย

ได้ คือให้นิสัยคือเป็นผู้ทำได้ เป็นผู้อบรมสั่งสอน อุปัชฌาย์บวชแล้วต้องอบรมสั่งสอน เป็นผู้ดูแล เหมือนพ่อ พ่อแม่มีลูก พ่อแม่ไม่ทิ้งไม่ขว้าง ต้องดูแลรักษา ทีนี้พ่อดูแลรักษา ดุสิ เวลาพระเรา เวลาเขาไปจับพระ พระบวชจากใคร ใครเป็นอุปัชฌาย์ ให้อุปัชฌาย์ถอนสังกัด คือถอนจากความเป็นพระ อุปัชฌาย์นี่เป็นผู้ถอน

ฉะนั้น เวลาพระอุปัชฌาย์บวชให้แล้ว ใครเป็นอุปัชฌาย์ เวลาพระไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่าใครเป็นคนบวชให้

พระโสณะ พระโสณะเป็นสังฆวิหาริกของพระกัจจายนะ พระกัจจายนะให้พระโสณะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ถามพระโสณะว่าใครเป็นคนบวชให้ นี่อุปัชฌาย์ๆ นี่ไง

ทีนี้อุปัชฌาย์ เริ่มต้นเราบอกว่ ถ้าเป็นพระเรา เราเคารพบูชา นะ มันเคารพบูชา มาจากหัวใจใจ ก็พ่อของเรา โดยความเป็นมนุษย์นะ เราเกิดจากพ่อจากแม่ เราเกิดจากกรรมของแม่ เราเป็นสายเลือดของพ่อของแม่ แต่เวลาใครมาบวชเป็นพระ อุปัชฌาย์นี่เขาถือว่าเป็นพ่อคนที่ ๒ เวลาโบราณนะ เขาจะเคารพบูชา มาก ใครเคยบวชเคยเรียนนะ เขาจะเคารพพ่อกับแม่ เขา แล้วเขาจะมีพ่อแม่ที่ ๒ พ่อแม่คืออุปัชฌาย์ที่ให้ได้บวชได้เรียน ได้ให้มีสติให้มีปัญญาการครองเรือน ให้มีสติปัญญาการดูแลรักษาชีวิตนี้ อะไรผิด อะไรไม่ดีจะไม่ทำ เพราะพ่อแม่ก็สอนอุปัชฌาย์ก็สอน

เวลาอุปัชฌาย์ ดุสิ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านไม่ได้เป็นอุปัชฌาย์ ไม่ได้เป็นอุปัชฌาย์เพราะอะไร เพราะว่าพอศาสนาพัฒนาการมา พอพัฒนาการมา มีพระมากขึ้น มีสิ่งใดมากขึ้น ทีนี้อุปัชฌาย์ เวลาอุปัชฌาย์ที่มาบวชมันก็บวชแล้วไม่ค่อยรับผิดชอบ ว่าอย่างนั้นเลยนะ บวชแล้วไม่รับผิดชอบ เอาแต่พิธีการบวช เอาแต่พิธีกรรม แต่เนื้อหาสาระไม่ค่อยมี

พรบ.สงฆ์เขาถึงได้บัญญัติ ได้บัญญัติว่า การจะเป็นอุปัชฌาย์ต้องได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการหรือจากคณะสงฆ์ ถ้าคณะสงฆ์ก็เถรสมาคมนั่นแหละ ว่าอย่างนั้นเถอะ เขา

ต้องมีการสอบนะ เขาต้องมีการสอบให้เป็นอุปัชฌาย์ แล้วสอบให้เป็นอุปัชฌาย์แล้วต้องมีการ
อบรม อบรมถึงวิธีการบวช อบรมถึงให้ข้อวัตร ให้กรรมฐาน เสร็จแล้วเวลาบวชแล้วมันก็มีผล
ทางวินัย

เวลาอุปัชฌาย์บวชให้ เราต้องถือนิสัยอุปัชฌาย์ แล้วเวลาไปบวชแล้วเราต้องไปจำ
พรรษาที่อื่น หรือว่าในสมัยพุทธกาลนะ เวลาอุปัชฌาย์ตายไปไง เวลาอุปัชฌาย์ตายไป พระที่
ไม่มีพ่อไม่มีแม่ ไม่มีใครดูแลก็สึก สึกหาลาเพศไปก็มี เรื่องนี้ไปถึงพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าถึง
บัญญัติว่าให้ถือนิสัยอุปัชฌาย์ แล้วถ้าอุปัชฌาย์ตายหรืออุปัชฌาย์สึกไป ให้ถือนิสัยอาจารย์
ถือนิสัยอาจารย์ ไปอยู่กับอาจารย์องค์ใดจะขอนิสัยๆ ให้สังเกต

ในวินัยนะ ถ้าเราจะไปที่พักสงฆ์ใด ไปวัดใด หรือไปที่พักสงฆ์ที่มีครูบาอาจารย์ เข้าไป
แล้วเราก็ให้สังเกตกัน ๗ วัน ถ้านิสัยเข้ากันได้ ทัศนคติเสมอกัน ความเห็นเสมอกัน ให้ขอนิสัย ถ้า
ไม่ขอนิสัย ราตรีที่ ๗ ล่วงราตรีที่ ๗ ไปแล้วจะเป็นอาบัติปาจิตตีย์ ถ้าไม่ขอนิสัย เราต้องเก็บ
บริวารเราออกไป คือเราต้องไม่อาศัยท่าน

แล้วเวลาไปขอนิสัยท่านก็ไปขอนิสัย เห็นไหม พอขอนิสัยแล้วก็เหมือนว่าขอให้สั่งสอน
ข้าพเจ้า คือว่าไปยอมรับตามนิสัยคือข้อบังคับ ว่าอย่างนั้นเถอะ ยอมรับการสั่งสอน ข้าพเจ้าขอ
ยอมรับการสั่งสอนนั้น แล้วอุปัชฌาย์ก็ให้นิสัย ถ้าให้นิสัยนะ อยู่ต่อได้

นี่พูดถึงว่า ถ้าอุปัชฌาย์ตายไป อุปัชฌาย์สึกหาลาเพศไป เขาให้ถือนิสัยอาจารย์ มันก็
มีมาเป็นขั้นเป็นตอนไง

ฉะนั้น คำว่า “อุปัชฌาย์” คืออะไร

อุปัชฌาย์เป็นพ่อคนที่ ๒ ในชีวิตนี้ ในชีวิตนี้เพราะส่วนใหญ่แล้วชาวพุทธเราก็บวชหน
เดียวไง เราเกิดมาเกิดจากพ่อจากแม่ใช่ไหม เวลามาบวชเราก็มีอุปัชฌาย์อาจารย์ใช่ไหม แล้ว
ถ้ามันเคารพบูชากัน มันถึงคราวเขาจะไปกราบครูบาอาจารย์ของเขา กราบอุปัชฌาย์ของเขา
ไปกราบอุปัชฌาย์ของเขามันก็เท่ากับไปฟื้นฟู ฟื้นฟูสติปัญญา ไปฟื้นฟูให้จิตใจมันเข้มแข็งไง

เวลาเราอยู่ทางโลก เวลาไปเผชิญสิ่งใดที่มันกระทบกระเทือน เราก็ท้อแท้ เราก็อยากมีที่พึ่ง เวลาถึงนักชัตตฤกษ์ วันสำคัญ เขาก็จะไปกราบอุปัชฌาย์ของเขา สึกไปแล้วเขายังนึกถึงอุปัชฌาย์ของเขาไป เป็นพ่อคนที่ ๒ เป็นพ่อคนที่ ๒

นี่เขาถามว่า คำว่า “อุปัชฌาย์” มันคืออะไร

ถ้าไม่เคยบวชพระก็ไม่รู้ว่าอุปัชฌาย์มันคืออะไร แต่ถ้าบวชพระนะ อุปัชฌาย์เป็นผู้ที่ทำให้เราได้บวช ได้บวชได้เรียน นี่อุปัชฌาย์นะ

แต่เวลาพระกรรมฐานเรา เขาเคารพบูชามาก เขาเคารพครูบาอาจารย์ของเขามาก เขาเคารพทั้งนั้นนะ เพราะใครที่มีคุณๆ คนที่มีสติปัญญาเขากตัญญูทเวที่เป็นเครื่องหมายของคนดี นี่พูดถึงความรู้สึกนึกคิดนะ แล้วมันยังมีวินัยบังคับอีก เห็นไหม อุปัชฌาย์อาจารย์ อุปัชฌาย์วัตร สัทธวิहारิก เขาทำข้อวัตรต่อกัน

การทำข้อวัตรต่อกัน แม้แต่เราไปพักกับครูบาอาจารย์องค์ใด เราก็ทำข้อวัตร สรงน้ำ นวดเส้น ดูแลความเป็นอยู่ของท่าน เพราะท่านให้คำสั่งสอนเรา เหมือนกับเราไปเรียนวิชา แต่เราตอบแทนบุญคุณของท่านด้วยการดูแลท่าน นี่มันเป็นเครื่องหมายของคนดีไป นี่พูดถึงว่าถ้ามีอุปัชฌาย์มีอาจารย์ นี่พระกรรมฐาน

คำว่า “พระกรรมฐาน” หมายความว่า ข้อวัตรปฏิบัติ หลวงปู่มั่นท่านฟื้นฟูขึ้นมาสมัยก่อนหน้าหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ เพราะเราฟังครูบาอาจารย์ท่านแล้วให้ฟังไป ก็เหมือนวัดต่างๆ ไป ก็ต่างคนต่างอยู่ เหมือนกับอิสระ คำว่า “อิสระ” นี่ประชาธิปไตยๆ ไร สิทธิความเป็นมนุษย์เสมอภาคกันๆ

ไฉนมันประชาธิปไตย ไฉนธรรมาธิปไตย มันจะเสมอภาคได้อย่างไร เราไปอย่างกับเต่า ครูบาอาจารย์ท่านบวชของท่านมา ท่านศึกษาของท่านมา ท่านผ่านชีวิตของท่านมา มันจะเสมอภาคได้อย่างไร เด็กมันจะเก่งมาจากท้องหรือ เด็กมันจะมีความรู้มาจากท้องได้อย่างไร โต

มามันก็ต้องมีการศึกษา มันก็ต้องมีครูบาอาจารย์ฝึกหัดมันขึ้นมา จะประชาธิปไตยตรงไหน จะสิทธิเสรีภาพตรงไหน

ธรรมาธิปไตยๆ ความเป็นธรรมๆ เรายังมีดบอดอยู่ เรายังอาศัยท่าน อาศัยการชี้แนะของท่าน นี่ไง ครูบาอาจารย์ของเราไง ถ้าครูบาอาจารย์ของเรา อุปัชฌาย์อาจารย์จะเป็นแบบนั้นไง

ถ้าเป็นแบบนั้น ถ้ายังประพฤติปฏิบัติขึ้นไป คูลิ เวลาหลวงตาท่านปฏิบัติของท่านนะ เวลาท่านบอกว่า โดยธรรมชาติ โดยธรรมดาเลย คั้นไหนจะนอนถ้าไม่ได้กราบหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นก่อน คั้นนั้นนอนไม่ได้ จะไปนอนที่ไหนก็แล้วแต่ ก่อนนอนต้องกราบหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นก่อน ถ้าไม่ได้กราบหลวงปู่มั่นก่อน นอนไม่ได้

มันก็ย้อนไปพระสารีบุตร เวลาไปได้ธรรมะจากพระอัสสชิ แล้วพระอัสสชีก็นำบวช ไปให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งสอนจนเป็นพระอรหันต์ จะนอนที่ไหนก็แล้วแต่ ถ้าได้ข่าวว่าพระอัสสชิอยู่ในทิศทางใด จะนอนต้องเอาศีรษะไปทางนั้นๆ เคารพบูชา คิดถึงคุณๆ เวลามันคิดถึงบุญคิดถึงคุณ นี่พูดถึงถ้าเราเข้าถึงธรรมได้จริงนะ ไม่ใช่มารยาสาไทย

ไอ้ถ้าเป็นมารยาสาไทย ต่อหน้าก็คิด เครื่องหมายของคนดีก็อยากจะเป็นคนดี ก็พยายามกระทำ ทำแต่ผิวดินใจ แต่ใจเป็นใหม่ แต่ถ้าใจมันเป็น มันเป็นจากหัวใจจะเป็นจากหัวใจมันจะเป็นธรรมๆ ถ้าเป็นธรรม

นี่คำว่า “อุปัชฌาย์” กรรมวาจาก็คู่สวด

ก่อนบวชเขาต้องให้สามเณร ให้ไตรสรณคมน์ อุปัชฌาย์อาจารย์ให้ไตรสรณคมน์ พอให้ไตรสรณคมน์เสร็จแล้วก็ขอบวชใหม่ บวชเสร็จแล้วก็ต้องออกมาญัตติจุดตุตถกรรม เขาจะไปบอกว่า เป็นมนุษย์หรือเปล่า มีหนี้สินหรือเปล่า นี่เป็นหน้าที่ของกรรมวาจาจารย์ กรรมวาจาจารย์ก็จะไปชักไปถาม

ไอ้เราก็ “อามะ ภัณฑะ อามะ ภัณฑะ” ถูกครับ ถูกครับ ดีครับ นี่ “อามะ ภัณฑะ อามะ ภัณฑะ” นี่หน้าที่ของกรรมวาจาจารย์ เสร็จแล้วพระก็พาเข้าไปหาอุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์ยกเข้าห่ม

การยกเข้าหมฺนะ “สุณฺาตุ เม ภันเตฯ” การญฺัตติ มันจะสำเร็จเป็นพระตฺรงนี้ ตฺรงที่เวลาญฺัตติ “สงฺฆทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า บัดนี้...”

ถ้า “สุณฺาตุ เม ภันเตฯ” เขาเรียกญฺัตติ ญฺัตติจตุตถกรรม มันจะเป็นสงฺฆไปตฺรงนั้นนะ ถ้าถึงตฺรงนั้นบ้บ เขาจะบอกเลยว่า ถ้าไม่ใช่พระตฺองให้อยู่นอกหัตถบาส เพราะเขาต้องการความสะอาดบริสุทธิ์

การคลอดในห้องปลอดเชื้อ เวลาเราคลอด เราคลอดในห้องคลอด เขาตฺองปลอดเชื้อใ้ที่นี่ก็เหมือนกัน เวลาจะยกสงฺฆเข้าหมฺตฺองให้เป็นสงฺฆแท้ๆ นี่พูดถึงสงฺฆแท้ๆ เห็นไหม ที่นี้พอธรรมวินัยมาๆ พอบวชมากขึ้น ผู้ที่แอบบวชแฝงบวชเข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ มันมาหาผลประโยชน์มันก็มีแล้ว วิบัติ ๔ อุปัชฌายวิบัติ กรรมวาจาวิบัติ สีมาวิบัติ อักขรวิบัติ วิบัติ ๖ บริหารวิบัติ มันมีวิบัติ ๔ วิบัติ ๖

ที่นี้วิบัติ ๔ วิบัติ ๖ ความวิบัตินี้มันเป็นวิบัติเพราะว่าเขาทำตัวเขาเอง อุปัชฌายที่ท่านทำตัวท่านเองเศร้าหมอง แล้วท่านเศร้าหมอง ท่านเป็นพระโดยไม่สมบุรณฺ์ แล้วท่านยังมารับหน้าทีบวชพระอยู่นี่ เขาเรียกว่าอุปัชฌายวิบัติ

กรรมวาจาวิบัติ กรรมวาจาจารย์ พระอนุสาวนาจารย์ ถ้าเขาทำตัวเขาเองไม่สะอาดบริสุทธิ์หรือเขาทำตัวเขาเองเสียหายนี่เป็นวิบัติ วิบัติแล้วบวชพระเป็นพระใหม่

ในวินัยบอกว่า เป็นเป็นขณะที่ไม่รู้ณะ แต่ถ้าเมื่อใดวันไหนเรารู้ขึ้นมา เพราะเรารู้ พอเรารู้ขึ้นมา เพราะเราเป็นผู้บวช เป็นพระใหม่ เป็น ไม่เป็นพระเพราะอะไร ไม่เป็นพระไม่ได้ เพราะเราไม่รู้นี่ เราด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ใช้ใหม่

เวลาบวชมาเป็นพระใหม่ เป็น เพราะอะไร เพราะพระตฺองเข้าสังฆกรรม พอบวชแล้วตฺองลงอุโบสถ บวชแล้วตฺองทำสังฆกรรมอยู่ในพระ ถ้าเป็นพระใหม่ เป็น ถ้าไม่เป็น สังฆกรรมนั้นเป็นโมฆะหมด สังฆกรรมนั้นเป็นโมฆียะหมด คือทำแล้วสูญเปล่า ไม่ได้อะไรเลย แต่ถ้าเป็นพระใหม่ เป็น แต่ถ้าวันไหนรู้ณะ ไม่เป็น

นี่พูดถึงว่า ถ้าเป็นอุปัชฌาย์แล้ว อุปัชฌาย์ได้รับการแต่งตั้ง แต่ถ้าเป็นธรรมวินัย อุปัชฌาย์ตั้งแต่พระอายุ ๑๐ พรรษาขึ้นเป็นผู้ที่ฉลาด ผู้ที่ฉลาดคือพ้นจากนิสัย แล้วท่องปาฏิโมกข์ได้ คือรู้กฎหมาย เป็นผู้บวชได้โดยธรรมวินัย

ที่นี่พอโดยธรรมวินัย ในเถรวาทเรา พอธรรมวินัยมันเปิดช่องให้ ที่นี่เรารู้ๆ อยู่แก่ใจ เนาะ ในสังคมทุกสังคมมีคนดีและคนไม่ดี ใจคนดีเขาก็ ใจโฮ! พุ่มพุกนะ อุปัชฌาย์อาจารย์ที่ดูแลลูกศิษย์ลูกหา เราหากันเกือบเป็นเกือบตายนะ พ่อแม่ที่ดีเราหากันมาก

ที่นี่ทางโลกเขาเรียกว่า อุปัชฌาย์เปิด อุปัชฌาย์ไก่อ ไขแล้วไม่พังก บวชแล้วไม่ดูแล ทิ้งๆ ขว้างๆ ทำให้เสียหายกันหมด มันเลยต้องมีพรบ.สงฆ์ไง พรบ.สงฆ์มันเป็นการบัญญัติ บัญญัติขึ้นมาโดยสภานิติบัญญัติ เป็นกฎหมายโลก กฎหมายออกโดยรัฐบาลเพื่อบังคับใช้กับภิกษุ

แต่ถ้าเป็นภิกษุเรา ใจนี้เราก็ต้องยอมรับ เราเป็นคนไทย บวชแล้วเป็นสงฆ์ เป็นสงฆ์ไทยต้องยอมรับกฎหมายไทย แต่เนื่อเวลาพูดถึงเวลามันมีที่มาที่ไป ที่มาที่ไปคือธรรมวินัยไง ถ้าธรรมวินัยมันเป็นไปโดยอัตโนมัติ แต่ที่นี่เราก็อำนาจไม่ได้ เพราะทำไม่ได้ ไม่ใช่ทำไม่ได้ ไม่ควรทำ

ถ้าจริงๆ แล้ว เวลาธรรมวินัยนี้สูง “ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเธอ” ธรรมวินัยนี้สูงส่ง สูงที่สุด แต่ที่นี่พอมายอยู่ในรัฐไทย ในรัฐไทยออกกฎหมายไทย ออกกฎหมายไทย เราก็ต้องยอมรับกฎหมายนั้น กฎหมายนี้เป็นลำดับที่ ๒ พอลำดับที่ ๒ ถ้าไม่ได้รับการเป็นอุปัชฌาย์ไปบวชพระ ถือเป็นคนดีอาญา ติดคุก ๖ เดือน อุปัชฌาย์เถื่อน อุปัชฌาย์ต้องมีใบแต่งตั้ง นี่พรบ.สงฆ์นะ อันนี้ไม่มีในธรรมวินัย ในธรรมวินัย เพราะมันเปิดกว้าง พอเปิดกว้าง คนที่มันอาศัยใจ อาศัยธรรมวินัยก็ทำให้เสียหาย

เพราะเขาบอกว่า ให้ท่านอาจารย์อธิบายเรื่องอุปัชฌาย์

ที่นี่เราจะบอกว่า อุปัชฌาย์ ในหัวใจเรานะ ในความรู้สึกของเราเนาะ ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมสูงส่ง อุปัชฌาย์นี้เรายกให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย อุปัชฌาย์นี้เป็นผู้ทำการแทน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้บวชองค์แรก เป็นผู้บวชให้ปัญญาวัคคีย์ เป็นผู้

บวชให้ยสะ เป็นผู้บวชให้ชฎิล ๓ พี่น้อง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้บวชให้ แล้วบวชให้แล้วสอนให้เป็นพระอรหันต์ด้วย

เวลาวันมาฆบูชา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยไม่มีใครนัดหมาย เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด เวลาพระอรหันต์ เสวยวิมุตติสุข ความสุขในหัวใจดวงนั้น ความสุขในใจดวงนั้นนะมันระลึกถึงองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงบุญถึงคุณ ถึงเวลาแล้วจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปเฝ้าด้วยกันโดยไม่ได้นัดไม่ได้หมาย

บวชให้ สอนให้จนเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด มีบุญมีคุณใหม่ ฉะนั้น อุปัชฌาย์ ถ้าพระครู บาคารยี่เรา เราเคารพบูชากันอย่างนั้นเลย

ฉะนั้น พอถึงเวลาแล้วพระเทวทัตจะมาขอปกครองสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าบอกว่า “แม้แต่พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เรายังไม่ให้เลย อัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวา เรายังไม่ให้ปกครองสงฆ์เลย เราจะให้เธอปกครองสงฆ์ได้อย่างไร”

ในการปกครอง ศุภญ์อำนาจ ถ้าอยู่ที่ไหนแล้ว ถ้าเขาไปยึดศุภญ์อำนาจนั้น มันก็ทำให้ บิดเบือนได้ทั้งนั้นนะ ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงจะให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ ถ้าเป็น หมู่สงฆ์ สงฆ์ ๔ องค์ขึ้นไปให้ประชุมทำสังฆกรรม เวลาประชุมสงฆ์ขึ้นมา เวลาสวดปาฏิโมกข์ ขึ้นมาเท่ากับตรวจสอบความสะอาดบริสุทธิ์ของตน ฉะนั้น มันเป็นการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ ที่ไหนมีพระ ๔ องค์ ที่นั่นให้ปกครองกัน ที่ไหนมีพระ ๔ องค์ ที่ไหน ที่คุ้มครองกันได้ ให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ เวลาสงฆ์ลงอุโบสถ เวลาใครคิดใครถูก เขาจะชี้เลยว่า ใครผิดใครถูกจากธรรมวินัยนี้ เราจะปลงอาบัติกัน นี่ให้สงฆ์ปกครองสงฆ์

ทีนี้คำว่า “สงฆ์ปกครองสงฆ์” คือให้ปัจจุบันปกครองปัจจุบันไง มันก็เลยสืบต่อมาๆ จน เป็นเถรวาทเราอยู่ในปัจจุบันนี้ไง เพราะคนต้องตายใช่ไหม คนไม่มีใครอยู่ค้ำฟ้าหรอก แต่ธรรม วินัยมันอยู่มาตลอด ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้วไง แล้วมันมีการปกครองกันมาตลอดไง

ที่นี่ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม ที่นี่เราเกิด มงคล ๓๘ ประการ มงคลชีวิตใด เราอยู่ใน ประเทศอันสมควร เราอยู่ในสงฆ์อันสะอาดบริสุทธิ์ เรามีความสุขนะ

เราไปอยู่สงฆ์ที่มีมารยาธไทย โอ้ย! เรากระเป๋าแพบเลยละ มันมีงานประจำนะ มีแต่ ความจำเป็นทั้งนั้นนะ โอ้เราก็ต้องหาไปช่วยเหลือเขาตลอด เพราะเราก็เป็นชาวพุทธไง เป็น บริษัท ๔ อุบาสก อุบาสิกา เราก็ต้องค้าจุนใช้ใหม่ พอค้าจุนขึ้นไปมันก็กระเป๋าแพบนะสิ

แต่ถ้าเป็นความสะอาดบริสุทธิ์อย่างครูบาอาจารย์ของเราเนะ การทำบุญที่ได้บุญมาก ที่สุดคือการนั่งลงแล้วนั่งขัดสมาธิ หายใจเข้านี้กพุท หายใจออกนี้กโธ การปฏิบัติบูชาสูงที่สุด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ เวลาท่านจะปรินิพพาน “อานนท์ เรอบอกประชาชนทั้งหมดนะ ที่เขาเคารพบูชาเนะ ให้เขาปฏิบัติบูชาเราเถิด ให้เขาปฏิบัติบูชา เราเถิด”

เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศน์สั่งสอน เห็นใหม่ เขาบอกอามิสบูชาฯ เรื่องข้าวของวัตถุ เราไปบูชา บูชาพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ด้วยวัตถุ ด้วยอามิสใจ แต่ถ้าเราปฏิบัติบูชา เรา ปฏิบัติด้วยหัวใจของเราใจ หัวใจเราส่องแผ้วขึ้นมาใจ หัวใจเราสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมาใจ การปฏิบัติบูชาได้บุญสูงสุดเลย

แล้วทำไมครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมทำไมท่านให้นั่งลงแล้วหายใจเข้านี้กพุท หายใจ ออกนี้กโธละ แล้วกระเป๋ามันจะแพบใหม่

มันไม่แพบหรอก แล้วถ้ามันทำได้จริงนะ โอ้ย! หัวใจส่องแผ้วด้วย ยิ่งเคารพถึง พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เคารพศานาขึ้นมา โอ้ย! จิตใจมันยิ่งส่องแผ้ว มันยิ่งลง ใจ มันพอใจ มันลงใจหมด ถ้าเราเกิดในประเทศอันสมควร เกิดในครูบาอาจารย์ที่ดี ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ที่ดีนะ

ฉะนั้น มันอยู่ที่สังคมสงฆ์ พระอุปัชฌาย์ พระกรรมวาจาจารย์ พระอนุสาวนาจารย์ มัน เป็นรากเหง้าที่จะบวชศาสนทายาทผู้บวชพระ แล้วผู้ที่บวชพระแล้ว บวชมาเป็นพระ ใครบวชมา เป็นบุคคลที่สุกแล้ว

เป็นบุคคลดิบที่ยังไม่ได้ศึกษาธรรมวินัยจะไปมีครอบครัว สมัยโบราณเขาไม่ให้ ไปขอ
ลูกสาวใครเขาก็ไม่ให้ แต่ถ้าบวชแล้วเรียนแล้ว ขอลูกสาวเขาก็ให้ เขาบอกว่าถือว่าเป็นคนสุก
เป็นคนที่รู้จักการครองชีวิต เขาจะยกให้ นี่มันเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธ

แล้วโยมเขียนมาถาม โยมเขียนมาถามนี้ก็แปลกเนาะ ใ้ฉันมันเป็นพื้นฐานของชาวพุทธ
มันเป็นเรื่องพื้นฐาน แสดงว่าเดี๋ยวนี้ในปัจจุบันนี้สมัยโลกเจริญ สมัยวิทยาศาสตร์ ดุสิต ชาวพุทธ
เรา ถ้าใครบอกว่าไม่นับถือศาสนาใดๆ เลยนี่เพิ่มมากเลย ถ้านับถือศาสนาพุทธ เห็นพระทำตัวกัน
เหลวไหลมันอายเขา ไม่กล้าลงทะเลเบียนว่าเรานับถือศาสนาพุทธ ต่อไปทำบุญก็ไม่กล้าไปวัดนะ
อายเขา อายเขา แต่ถ้าได้ทำตัวเป็นนักปราชญ์ ทำตัวเป็นผู้มีปัญญา ใ้โฮ! เก่งมาก กิเลสมัน
หลอกทั้งนั้นนะ

จะสูงส่งขนาดไหน เรามีพ่อแม่ นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธ เรามีอุปัชฌาย์
อาจารย์ อุปัชฌาย์ของเรา ดุสิต คนที่บวชแล้วอุปัชฌาย์เขาดีๆ เขาระลึกถึงอุปัชฌาย์เขานะ ถ้า
ระลึกถึงอุปัชฌาย์เขา

เวลาครูบาอาจารย์ของท่านคิดถึง ดุสิต ในสมัยหลวงปู่มั่นนะ อุปัชฌาย์ที่ว่าบวชพระ
อริยบุคคล บวชพระอรหันต์มากที่สุด ท่านเจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์ เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์
นั่นนะลูกศิษย์หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นส่งไปเรียนได้ ๓ ประโยค ได้เป็นพระอุปัชฌาย์ด้วย แล้ว
ท่านบวชให้หมด หลวงปู่ขาว หลวงปู่แหวน ครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียงๆ เป็นสังฆวิหาริกของเจ้า
คุณจุม ธรรมเจดีย์ ทั้งนั้นเลย

เพราะเจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์ ท่านเป็นอุปัชฌาย์ ท่านถึงได้ปกครองพระกรรมฐาน แล้ว
ถึงเวลาแล้วท่านก็เอาหลวงปู่ขาวกับหลวงตาคุณธรรมะกัน ท่านจะเอาครูบาอาจารย์ของเรา
ตรวจสอบธรรมะกัน คุณธรรมะกันเพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ของหมู่สงฆ์

อุปัชฌาย์ที่ดี ครูบาอาจารย์ที่ดีนะ ท่านปกครองดูแลพระเรา แล้วท่านพูดด้วย หลวงตาท่านเล่าให้ฟัง ท่านบอกท่านไม่ยากเป็นหรอกเจ้าคณะภาค ไม่อยากเป็นอะไรเลย แต่ที่ท่านเป็นอยู่นี้เพราะเป็นเพื่อคุ้มครองกรรมฐานไง เพราะไม่ให้กรรมฐาน คนมาดูถูกเหยียดหยามไง

นี่หัวใจของอุปัชฌาย์ เจ้าคุณจุม ธรรมเจดีย์เป็นอุปัชฌาย์ ได้รับการแต่งตั้ง นี้อุปัชฌาย์โดยกฎหมาย อุปัชฌาย์โดยวัฒนธรรมของพระพุทธศาสนา ถ้าอุปัชฌาย์โดยธรรมวินัย โดยธรรมวินัยนี้เป็นอัตโนมัติเลย มันเป็นโดยเนื้อหาสาระเลย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์แรก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนบวชให้ ฉะนั้น ถ้าอุปัชฌาย์ เราจะลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าของศาสนาเลย

ฉะนั้น ใครที่ได้เป็นอุปัชฌาย์อาจารย์ต้องมีเกียรติภูมิเพื่อลูกหลาน เพื่อความดี เพื่อความมั่นคงในศาสนา ทำหน้าที่สิ่งใดแล้วต้องรับผิดชอบ รับผิดชอบนะ นี่ถ้าคนดีมันดีอยู่แล้วแหละ

ที่นี่เพียงแต่ว่าวันนี้เขียนมาก็เลยขอพูดนิดหนึ่ง นี่ขอพูดนิดหนึ่งนะ แต่โดยข้อเท็จจริง เขาบอกว่า “ขอความเมตตาให้พระอาจารย์อธิบายความหมายได้ไหมครับ”

นี่อธิบายความหมาย คำว่า “พระอุปัชฌาย์” เหมือนกัน แต่ได้รับการแต่งตั้ง เวลาบอกพระอุปัชฌาย์เป็นพระเหมือนกัน เราบวชมาเป็นพระๆ หมดละ แต่เป็นพระมันต้องมีการศึกษามีการเล่าเรียนใช่ไหม พอเล่าเรียนมาแล้วได้เป็นมหาก็ได้พัตยศ ได้ต่างๆ ขึ้นมา เวลาพัตยศมันเป็นยศถาบรรดาศักดิ์ แต่โดยข้อเท็จจริงเป็นพระเหมือนกัน เป็นพระด้วยกัน เป็นพระนี้แหละ แต่ได้รับการแต่งตั้ง ต้องได้รับการแต่งตั้ง ได้รับตราตั้ง แล้วถึงจะทำหน้าที่นั้นๆ ตามแต่ตำแหน่งของตน แต่ถ้าไม่ได้รับตราตั้งในพรบ.สงฆ์ไปทำไม่ได้เพราะเราไม่ได้รับตราตั้ง คือเราไม่ได้สิทธิตามกฎหมายพรบ.สงฆ์ แต่ถ้าเราได้รับการแต่งตั้ง มันได้รับหน้าที่พรบ.สงฆ์

นี่พูดถึงความหมายไง ความหมายของพระอุปัชฌาย์ แล้วความหมายของพระอุปัชฌาย์มันได้รับการแต่งตั้ง คำว่า “ความหมาย” ความหมายมาจากไหน

พระก็เหมือนพระ ที่นี้เวลาพระได้รับการแต่งตั้งเป็นสมณศักดิ์ เวลาสมณศักดิ์นี้เขาเรียกว่าพระสมณศักดิ์ลอย คือว่าได้สมณศักดิ์โดยคุณงามความดี แต่ถ้าได้สมณศักดิ์ด้วยแล้ว ได้รับตำแหน่งปกครองด้วย ได้รับตำแหน่งปกครองคือว่าเป็นเจ้าอาวาส เป็นเจ้าคณะตำบล เป็นเจ้าคณะอำเภอ เป็นเจ้าคณะจังหวัด เป็นเจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค ผู้ช่วยเจ้าคณะภาค แล้วก็ขึ้นไปเป็นชั้นๆ นี้ได้สมณศักดิ์ด้วย ได้ตำแหน่งปกครองด้วย นี่พระเหมือนกัน แต่มันมีตำแหน่งไง

ที่นี้บอกว่า พอเราศึกษาไปๆ อิม! ถ้าเมื่อก่อนนะ ถ้าโดยความสะอาดบริสุทธิ์ พระก็ธรรมาธิปไตย พระก็เหมือนพระ พระก็เท่าพระ คือเสมอกัน นั้นเป็นความคิดของโลก แต่เวลาเข้าไปแล้วมันมีตำแหน่งการปกครอง มันมีการพยายาม

เขาจะทำสังคายนาหลายครั้งแล้วจะว่าให้มีตำแหน่งปกครอง แต่ไม่ให้มียศถาบรรดาศักดิ์ไง เพราะยศถาบรรดาศักดิ์เขาเลิกไปตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่ว่าสมณศักดิ์เขาไม่ยกเลิกด้วย

ถ้ายกเลิก เราว่าดี เรายกเลิกให้ยกเลิก แต่ให้มีตำแหน่งปกครอง มันจะได้ทำหน้าที่พระให้โดยสมบูรณ์ทุกๆ องค์ พระต้องทำหน้าที่พระ

หลวงตาท่านพูดเอง พระทรงธรรมทรงวินัยไม่ได้ ใครจะทรง

พระจะทรงธรรมทรงวินัยต้องพยายามฝึกหัดให้มีคุณธรรมในใจ แล้วพอมีคุณธรรมในใจแล้วเราถึงเอาคุณธรรมอันนั้นอธิบายสั่งสอนเขา ถ้าไม่มีคุณธรรม เราจะเอาอะไรไปอธิบาย เราทำไม่เป็น เราจะเอาอะไรอธิบาย ถ้ามันทำเป็นแล้วก็จบนะ ฉะนั้น **หน้าที่ของพระควรทำตรงนี้ให้ได้ก่อน** มันก็เลยเป็นแบบว่าพระไตรปิฎก เป็นทฤษฎี แล้วพอผู้ที่ปฏิบัติแล้ว มันก็ได้คุณงามความดีหรือความเป็นจริงในหัวใจ มันจะอธิบายพระไตรปิฎกนั้นชัดเจนมากเลย

นี่ศึกษาพระไตรปิฎกมาด้วยความแห้งแล้ง ศึกษา มา ศึกษา มาด้วยความรู้ ด้วยความจำ แล้วก็อธิบาย อธิบายปากเปียกปากแฉะ ปากเปียกปากแฉะแล้วมันไม่ได้เนื้อหาสาระ

แต่ถ้าผู้ใด อย่างเช่นหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ในหัวใจท่านเป็นธรรมๆ เวลาครูบาอาจารย์เราท่านเทศนาว่าภารกิจข้างอิงพระพุทธเจ้าทั้งนั้นนะ เพราะเราได้มาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มันอธิบายด้วยข้อเท็จจริง คือว่ามันมีรสมีชาติ มันมีความเป็นจริงไง นี่เราพูดถึงหน้าที่ของพระ พระควรทำตรงนี้ให้ได้ก่อน แล้วเรื่องอื่นมันมาทีหลัง

นี่พูดถึงอุปัชฌาย์อาจารย์ มันมีที่มาที่ไป มันต้องมีการศึกษา มีการคุ้มครองดูแล มีการฝึกหัดกันขึ้นมา มันถึงจะส่งทอดมา ศาสนทายาท ธรรมทายาท องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านพยายามสร้างศาสนธรรม สร้างศาสนทายาท สร้างๆ

“มารเอย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไมยอมนิพพาน”

มารดลใจแล้วดลใจอีก จนถึงวันมาฆบูชา ครั้งสุดท้ายมารดลใจขึ้นมา “มารเอย บัดนี้ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วง” คือการดูถูกดูแคลนนะ คนนั้นก็ดูถูกทีหนึ่ง คนนี้ก็ดูแคลนทีหนึ่ง ถ้าคนมันมีธรรมนะ มันกล่าวแก้ได้ไง มันพูดด้วยเหตุด้วยผล ถ้าจะคุยด้วยเหตุด้วยผล

แต่ถ้าเขาไม่คุยด้วยเหตุด้วยผล เอาสี่ข้างเข้าถู่ด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยากของเขา ด้วยความปิดหูปิดตา นั่นก็เรื่องของเขา เป็นกรรมของสัตว์ ถ้ากรรมของสัตว์ก็ยกให้กรรมของสัตว์ไป ยกให้กรรมของเขา

แต่ถ้ามันโดยความสะอาดบริสุทธิ์ ด้วยความสงสัย ด้วยการค้นหา ด้วยการอยากรู้ความจริง นั้นนะ **ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ** นี่เป็นมงคลชีวิตไง นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภมาตรงนี้ไง ถ้าปรารภมาตรงนี้ เราทำขึ้นมา ฉะนั้น มันถึงต้องมีอุปัชฌาย์มีอาจารย์ฝึกฝนกันมา ต่อเนื่องกันมา ให้สงบป้กครองสงบ ให้มันเป็นธรรมมาจนมาถึงปัจจุบันนี้ จบ

ถาม : เรื่อง “กราบขอพระคุณท่านอาจารย์”

กราบขอพรพระคุณท่านอาจารย์ที่เมตตาตอบคำถามครับ ท่านพระอาจารย์เมตตาตอบคำถามวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๐ ในชื่อ “ธรรมสอน” กราบขอพรพระคุณท่านอาจารย์มากครับ

ตอบ : ถ้ากราบขอพรพระคุณ เราก็ทำตามหน้าที่ของเรา ตามหน้าที่ของเรา วันนั้นคือคำสอนหรือว่าทางเดิน เขียนมายาว คือเขาก็สงสัยในทางเดินของเขา ฉะนั้น เราถึงบอกว่า สิ่งที่เราเห็น สิ่งที่เราเห็นนี่ธรรมสอนๆ ใจ ธรรมสอนคือว่าธรรมสังเวช

เวลาครูบาอาจารย์ของท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเนะ เวลาพุทธโธก็ได้ ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ถ้าจิตสงบ พอจิตสงบขึ้นมามันจะเกิด อย่างเช่นหลงตา หลงตานั้นะ เวลาท่านเดินจงกรมของท่าน ท่านพิจารณาของท่านนะ ถ้าเดินจงกรมจิตมันดีขึ้นมา เวลามันพิจารณาไป มันมองไปด้วยสายตา ท่านบอกภูเขาเลากาทะลุไปหมดเลย อู้ฮู! ท่านก็มีหัตถ์จรรยจิตของท่านนะ ท่านมหัตถ์จรรยมากเลย

ท่านบอกว่า พอเพลินๆ อยู่อย่างนั้นเนะ ความคิดมันผุดขึ้นมาเลย “สิ่งที่เราเห็น ใจที่ภูเขาเลากาทะลุไปรุ่งไปเกิดจากจุดและต่อมนะ เกิดจากจิตของเราเนะ” นี่ธรรมสอน เวลาธรรม ธรรมมันผุด เวลาธรรมสอนเนะ

หลงตาท่านพูดเอง ท่านบอกว่าเวลาท่านเห็นท่านมหัตถ์จรรย จิตเรามหัตถ์จรรยมาก มันทะลุไปรุ่งไปหมด ไม่มีวัตถุสิ่งใดจะปิดหูปิดตาได้เลย มันมองเห็นเหมือนตาทิพย์

ใครๆ ก็ต้องว่าตัวเองสุดยอดใช่ไหม แต่ธรรมกลัวจะเพลิดเพลิด กลัวหลงไป มันผุดขึ้นมาเลยนะ “สิ่งที่เราเห็นเกิดจากจุดและต่อมหรือเกิดจากจิต” ท่านสะอึกเลยนะ ถ้าเกิดจากจิต ต้องย้อนกลับมาที่จิตสิ พอย้อนกลับมาที่จิต ท่านก็มาค้นคว้าต่อ นี่เขาเรียกว่าธรรมเกิด พอธรรมเกิดขึ้นมา ถ้าเป็นธรรมๆ นะ มันจะสังเวช สังเวช มันภูมิใจ ธรรมสังเวชคือจิตมันพอง ธรรมสังเวช

แต่ถ้าเราสลดสังเวช มันทุกข์นะ มันเฉา มันหงอย แต่ธรรมสังเวช อ้อโฮ! มันตาพองเลย หูตानीพองเลยนะ นี่ธรรมสังเวช เวลาธรรมสอนๆ ถ้าใครมีวาสนามันจะผุดขึ้นมา แต่คนเราเวลา

มันผูกแล้วไม่รู้ไง เวลาอะไรผูกขึ้นมาอะ เอ๊ะ! เอ๊ะ! งง งงเลย เอ๊ะ! นี่คืออะไร นี่คืออะไร ธรรม มันผูก ธรรมมันสอน

ฉะนั้น เวลาเขาเขียนมาหลายๆ หน้ามันนะ

คำว่า “ธรรมสอน” หมายความว่า ประสบการณ์ที่โยมปฏิบัติมา ประสบการณ์ที่โยมปฏิบัติมาารู้ได้เห็น ได้จิตมันสงบบ้าง จิตมันลุ่มลึกคลุกคลานบ้าง นั่นนะธรรมะมันสอน ถ้าสอนแล้วเราเอาตรงนี้เป็นประสบการณ์ พอเป็นประสบการณ์นะ เราต้องมีการกระทำต่อเรื่องๆ ไป การกระทำต่อเรื่อง เพราะมันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน

วาสนาของคนที่เข้มข้นพอทำสิ่งใดแล้วมันจะฉลาด มันจะเกิดกำลัง มันจะเกิดปัญญา มันจะเกิดทะลุทะลวงไปเลย แต่ของเราเนี่ยนะ ของเราเป็นผู้ที่มีบารมีแต่อ่อนด้อย เรามีปัญญาของเรานะ เรารู้ของเรานะ แต่มันไม่ทะลุทะลวงไง มันยังสงสัยอยู่ไง มันถึงต้องทำซ้ำๆ ทำซ้ำ เพราะว่ามันยังสงสัย มันยังลังเล คิดได้ พิจารณาได้ แต่มันยังไม่ลงใจ ก็พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า นี่ไง นี่พัฒนาขึ้น เพราะมันอยู่ที่วาสนา อยู่ที่กำลัง อยู่ที่พันธุกรรมของจิตที่สร้างมามากหรือน้อย เราถึงบอกว่าธรรมสอน พอสอนแล้วให้พยายามฝึกหัดต่อเรื่องไป

ไอ้ที่พูดๆ นี้เพราะอยากให้กำลังใจ อยากให้ประพฤติปฏิบัติต่อไป เราไม่ต้องไปเอาสมบัติของคนอื่นมาเทียบเคียงกับเรา สมบัติของเขาเป็นของเขา แต่ของเราทำแล้วมันสุขหรือมันทุกข์ มันดีขึ้นหรือมันเลวลง เราพยายามทำให้เราให้ดีขึ้น พัฒนาของเราขึ้น เราทำเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หน้าที่ของพระๆ พระต้องทำให้มีคุณธรรมขึ้นมาในใจ หน้าที่ของชาวพุทธๆ เราก็ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มีคุณธรรมในใจของเรา ให้มีคุณธรรมใจ ให้มีศีลธรรม นี่เป็นอาหารของใจๆ ใจ เราเกิดมาชีวิตเราก็หาปัจจัยเครื่องอาศัยดำรงชีพ แต่เราประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อหัวใจของเรา เป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันติภูมิรู้ รู้จำเพาะใจ รู้จำเพาะใจ รู้กลางหัวใจ นี่คือสมบัติของใจ เอวัง